

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

**ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 29 ΚΑΙ 30
ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΝΟΜΟΙ
ΤΟΥ 2018 ΕΩΣ 2021**

**ΕΡΓΟ «ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 7,95MW»
ΣΤΗ ΔΩΡΑ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ
Αρ. Αίτησης Πολεοδομικής Άδειας – ΛΕΜ/00839/2019**

1. Εισαγωγή

Στα πλαίσια των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2021, η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) για το Έργο υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή με σχετική επιστολή από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως Λευκωσίας (Αρ. Φακ. ΛΕΜ/00839/2019 και ημερομηνία 30/08/2019) για αξιολόγηση.

Με την υποβολή της πιο πάνω ΜΕΕΠ, ο κύριος του έργου προχώρησε, όπως προβλέπουν οι πιο πάνω Νόμοι, στη γνωστοποίηση σε δύο (2) ημερήσιας κυκλοφορίας εφημερίδες, για την υποβολή στην Περιβαλλοντική Αρχή εντός τριάντα (30) ημερών, απόψεων ή παραστάσεων από το κοινό αναφορικά με το περιεχόμενο της ΜΕΕΠ ή αναφορικά με τις επιπτώσεις που η εκτέλεση ή λειτουργία του έργου ενδέχεται να επιφέρει στο περιβάλλον.

Για το εν λόγω έργο πραγματοποιήθηκε δημόσια παρουσίαση / διαβούλευση στις 2 Αυγούστου 2019 μετά από τη δημοσίευση ανακοίνωσης σε 2 ημερήσιες εφημερίδες.

Στις 5/10/2020, συγκαλέστηκε η Ad-hoc Επιτροπή για να εξετάσει την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση η οποία και αναγνώρισε ελλείψεις και ζήτησε συμπληρωματικά στοιχεία τα οποία υποβλήθηκαν στις 11 Νοεμβρίου 2020.

Τα συμπληρωματικά στοιχεία που ζητήθηκαν ήταν:

- η εκτίμηση επιπτώσεων από την πρόσβαση στον προτεινόμενο χώρο
- για τυχόν ανάγκη διάνοιξης και διαμόρφωσης του δρόμου για πρόσβαση κατά την κατασκευή και λειτουργία του πάρκου,
- εκτίμηση των επιπτώσεων στα είδη χαρακτηρισμού της Ζώνης Ειδικής Προστασίας «Χα Ποτάμι»
- εκτίμηση των επιπτώσεων στον γύπα με βάση τα στοιχεία και χάρτες που δόθηκαν σε συνάντηση από τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο Κύπρου.

Στις 14/6/2021 και με βάση το άρθρο 16 του Νόμου Αρ. 153(Ι)/2003 περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής, εκδόθηκε Έκθεση Οικολογικής Αξιολόγησης.

Η Επιτροπή Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον εξέτασε το Έργο σε συνεδρία της στις 13/7/2021.

Με βάση τις απόψεις των μελών της Επιτροπής, την επιτόπια επίσκεψη, τις θέσεις των διαφόρων Τμημάτων, την έκθεση της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης και τη ΜΕΕΠ ετοιμάστηκε η Γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής.

Η εν λόγω Γνωμοδότηση λαμβάνει υπόψη της την τελευταία ενημέρωση που λήφθηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως στις 14 Σεπτεμβρίου του 2021 για εκ νέου αύξηση της δυναμικότητας της προτεινόμενης ανάπτυξης από 5MW σε 7,95MW, χωρίς να τροποποιείται ο προτεινόμενος σχεδιασμός του έργου.

2. Περιγραφή και χωροθέτηση του Έργου σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Το προτεινόμενο φωτοβολταϊκό πάρκο χωροθετείται εντός των διοικητικών ορίων της κοινότητας Δωράς, στα τεμάχια 846 και 187, Φ/Σχ 52/06 και Φ/Σχ 52/14 αντίστοιχα, με 9365 και 58390 τετραγωνικά μέτρα το καθένα και με συνολικό εμβαδόν τα 68,775m². Το φωτοβολταϊκό πάρκο θα καλύπτει όλη την έκταση των τεμαχίων. Στην αρχική αίτηση το ΦΒ σύστημα είχε 12,500 φωτοβολταϊκά πλαίσια με δυνατότητα συνολικής ισχύος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ίση με 5 MW, μεταλλικές βάσεις στήριξης φωτοβολταϊκών συστημάτων, 83 μετατροπείς δικτύου, ηλεκτρολογικό εξοπλισμό, δωμάτια μετρητών ΑΗΚ, γραφεία/αποθήκη, περίφραξη περιμετρικά του τεμαχίου, και δρόμο για το μετρητή της ΑΗΚ. Ο τελικός σχεδιασμός αφορά δυναμικότητα 7.95 MW χωρίς διαφοροποίηση στο σχεδιασμό και χωροθέτηση των πλαισίων.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά τη δυναμικότητα του έργου, στις 6 Νοεμβρίου του 2019 διαβιβάστηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως στο Τμήμα Περιβάλλοντος επιστολή με την οποία ζητήθηκε η αλλαγή της αιτηθείσας δυναμικότητας της προτεινόμενης ανάπτυξης από 4MW σε 5MW χωρίς άλλη τροποποίηση στα υποβληθέντα σχέδια και χωρίς επιπρόσθετα πλαίσια. Στις 14 Σεπτεμβρίου του 2021 διαβιβάστηκε νέα επιστολή από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως στο Τμήματος Περιβάλλοντος για αύξηση εκ νέου της δυναμικότητας της προτεινόμενης ανάπτυξης από 5MW σε 7,95MW, χωρίς να τροποποιείται ο προτεινόμενος σχεδιασμός του έργου.

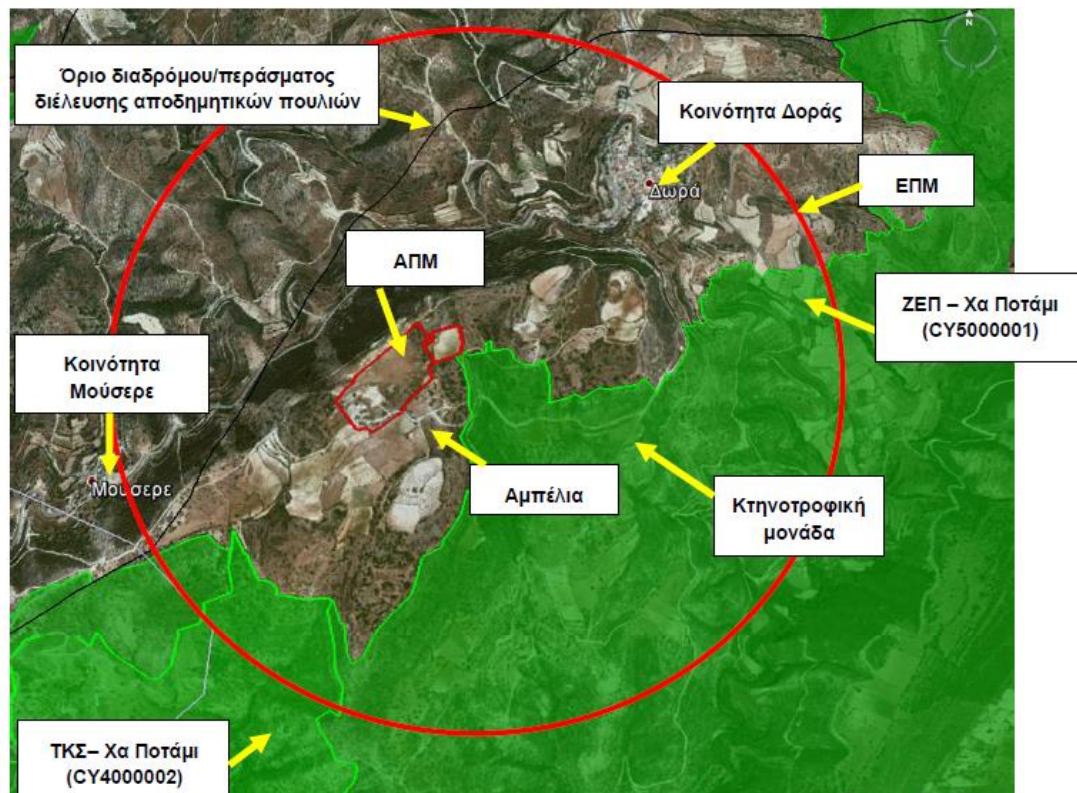
Η πρόσβαση στην περιοχή του έργου θα γίνεται μέσω του κύριου οδικού δικτύου Α6 (Λεμεσού - Πάφου), διαμέσου υφιστάμενου δευτερεύοντος οδικού δικτύου F614 και του χωμάτινου οδικού δικτύου της περιοχής.

Τα εν λόγω τεμάχια του έργου χωροθετούνται σε απόσταση 0.95 km περίπου νοτιοδυτικά του οικιστικού πυρήνα της κοινότητας Δωράς, 0.9km περίπου βορειοανατολικά του οικιστικού πυρήνα της κοινότητας Μουσερέ και σε υψόμετρο τα 713 - 725m πάνω από τη μέση στάθμη της θάλασσας. Από τα όρια των κοινοτήτων της κοινότητας της Δωράς και της κοινότητας Μουσερέ το φωτοβολταϊκό πάρκο απέχει, σε ευθεία απόσταση, 750 και 900 μέτρα αντίστοιχα. Σε απόσταση 800m νοτιοανατολικά των τεμαχίων υπάρχει κτηνοτροφική μονάδα και η πλησιέστερη κατοικία βρίσκεται στη Δωρά σε απόσταση 580m βορειοανατολικά. Επίσης σε απόσταση 660m βορειοανατολικά των τεμαχίων υπάρχει η εκκλησία της Παναγίας Φωτολαμπουσας.

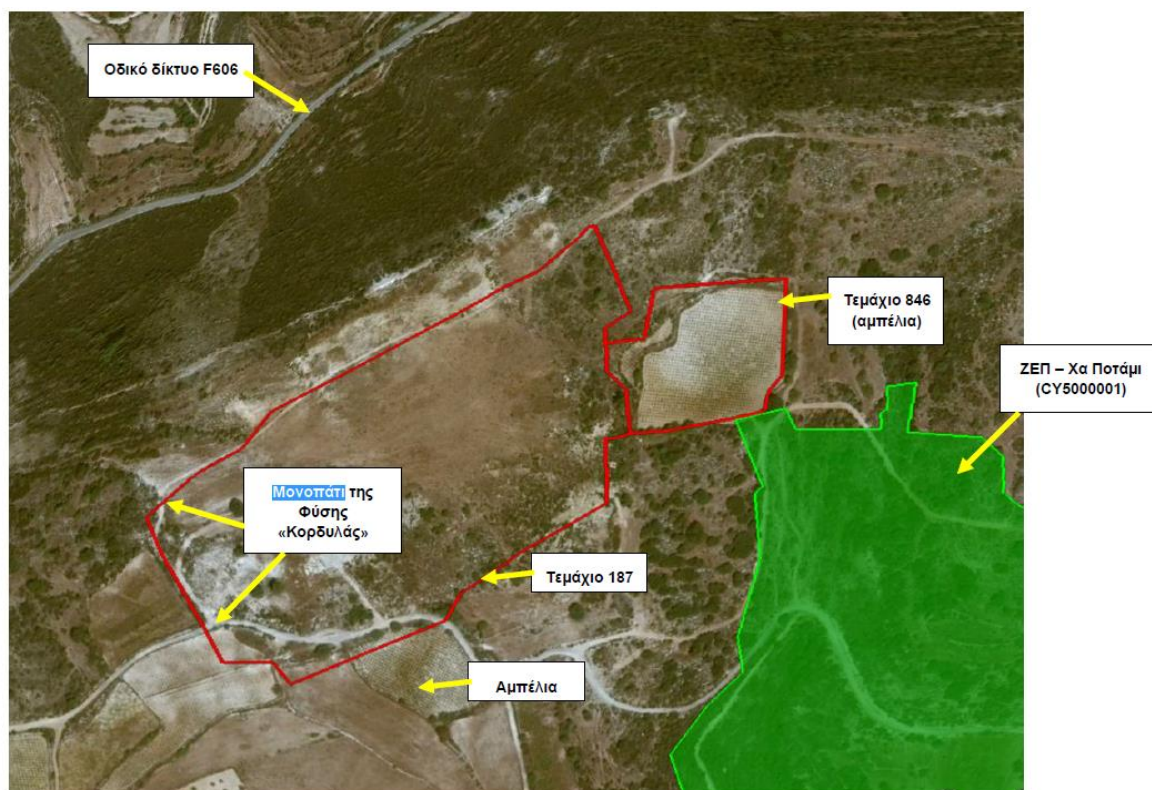
Τα 2 τεμάχια είναι σχεδόν επίπεδα και βρίσκονται σε περιοχή που μπορεί να χαρακτηριστεί ως οροπέδιο. Το τεμάχιο 187 είναι κατά τα 2/3 χέρσο. Στο παρελθόν το τεμάχιο 187 χρησιμοποιείτο για ξηρικές καλλιέργειες. Στο 1/3 του τεμαχίου 846 υπάρχει αμπέλι και λίγη άγρια βλάστηση αποτελούμενη από αρκετές διάσπαρτες περνιές, μαζιά, ξυσταρκές, ρασιά κλπ στην περίμετρο του. Στη νότια πλευρά των δύο τεμαχίων υπάρχουν χέρσες γεωργικές εκτάσεις, αμπέλια και δενδρώδεις καλλιέργειες. Κατά τη φάση κατασκευής του έργου θα γίνει αποψίλωση των αμπελιών, της χαμηλής και θαμνώδους βλάστησης και των δέντρων που υφίστανται στα τεμάχια του έργου.

Για το έργο θα αποκοπούν συνολικά 3 πεύκα (ύψους 3-7m περίπου), 4 χαρουπιές (ύψους 3-5m), 7 τρεμιθιές (ύψους 1-2m) και περίπου 60-70 περνιές (ύψους 1-2m). Επίσης στην ευρύτερη περιοχή ανέγερσης του προτεινόμενου έργου υπάρχει ήδη ηλεκτροδότηση σε απόσταση περίπου 700 m και οδική πρόσβαση, και δεν θα υπάρξει επιπλέον περιβαλλοντική επιβάρυνση για τις υποστηρικτικές και απαραίτητες υποδομές αυτές.

Τα 2 τεμάχια 846 και 187, τα οποία είμαι συνορεύοντα, εμπίπτουν σε πολεοδομική ζώνη προστασίας (Z1). Το τεμάχιο 846 εφάπτεται στο νότιο σύνορο του με την ΖΕΠ «Χα Ποτάμι CY5000001» και σε απόσταση 550m νότια των τεμαχίων υπάρχει ο Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) «Χα Ποτάμι CY4000002» (βλέπε Σχήμα 1). Το Μονοπάτι Μελέτης της Φύσης «Κορδυλάς» εφάπτεται των τεμαχίων. (βλέπε Σχήμα 2)

Σχήμα 1: Χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής του έργου

Σχήμα 2: Το Μονοπάτι Μελέτης της Φύσης «Κορδυλάς» που εφάπτεται των τεμαχίων

Η περιοχή «Χα-Ποτάμι» καθορίστηκε ως ΖΕΠ για επτά είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας της ΕΕ για τα Άγρια Πουλιά (2009/147/ΕΚ) που αναπαράγονται στην περιοχή σε σημαντικούς αριθμούς, για ένα είδος που φώλιαζε παλιότερα στη περιοχή και για μια ομάδα αποδημητικών πτηνών. Συνολικά στη ΖΕΠ «Χα-ποτάμι» έχουν καταγραφεί 111 είδη πτηνών, από τα οποία τα 56 είδη φωλιάζουν στη περιοχή. Επίσης τα εν λόγω τεμάχια εμπίπτουν σε διάδρομο/πέραςμα αποδημητικών πτηνών.

Ο χρόνος ολοκλήρωσης του προτεινόμενου έργου εκτιμάται στους 9 μήνες από την ημερομηνία έναρξης των κατασκευαστικών εργασιών, νοουμένου ότι δεν θα υπάρξουν οποιοσδήποτε καθυστερήσεις.

3. Περιγραφή των περιβαλλοντικών στοιχείων που ενδέχεται να επηρεαστούν σοβαρά από το Έργο και των πιθανών επιπτώσεων που το Έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Στη φάση κατασκευής του έργου:

3.1. Επιπτώσεις στη μορφολογία και τοπογραφία του χώρου της περιοχής. Αναμένεται επηρεασμός της από τις χωματουργικές εργασίες για την αποχέρωση των αμπελιών στο τεμάχιο 846 και της βλάστησης εντός του τεμαχίου 187 αφού τα τεμάχια είναι επίπεδα ή έχουν μια ελαφριά κλίση. Σημειώνεται ότι υπάρχει ήδη ηλεκτροδότηση και οδική πρόσβαση σε απόσταση περίπου 700m οπότεν οι εργασίες σύνδεσης είναι περιορισμένες.

3.2. Επιπτώσεις στην ποιότητα του εδάφους. Οι λόγοι που ακολουθούν επηρεάζουν την ποιότητα του εδάφους:

- Η συμπίεση του εδάφους, λόγω της χρήσης βαρέων οχημάτων ή εξοπλισμού.

- Η πιθανή ρύπανση του εδάφους με επιβλαβής ουσίες για την υγεία και το περιβάλλον, π.χ μηχανέλαια, καύσιμα κτλ.
- Η επικάλυψη μέρους του εδάφους με σκυρόδεμα για την κατασκευή δωματίου μετρητών της ΑΗΚ συνολικού εμβαδού 25,5m² και για το προκατασκευασμένο υποστατικό συνολικού εμβαδού 31m² που θα χρησιμοποιείται ως αποθηκευτικός χώρος/γραφείο στη βορειοδυτική πλευρά του τεμαχίου 187. (βλέπε Σχήμα 3).
- Η αποψίλωση της βλάστησης.

3.3. Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας. Αναμένονται επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα λόγω της λειτουργίας του εξοπλισμού και των μηχανημάτων στις κατασκευαστικές εργασίες, και εργασίες μεταφοράς υλικών και από τη παραγωγή σκόνης από τη διακίνηση μπαζών και πρώτων υλών όμως οι επιπτώσεις θα είναι σύντομες και αντιστρέψιμες.

3.4. Επιπτώσεις από την αύξηση των επιπέδων θορύβου στη φάση κατασκευής. Λόγω της διακίνησης βαρέων οχημάτων (φορητών, γερανών), της λειτουργίας κατασκευαστικών μηχανημάτων, που θα εργάζονται στο χώρο του εργοταξίου π.χ μηχανήματα εκσκαφής, φόρτωσης προϊόντων εκσκαφής κλπ, λόγω των εργασιών διαμόρφωσης των χώρων, όπου θα ανεγερθεί το ΠΕ (δρόμοι, χώρος ανέγερσης βάσεων). Στη πλησιέστερη οικία που βρίσκεται βορειοανατολικά του εν λόγω τεμαχίου σε απόσταση 580m περίπου που θα επηρεαζόταν άμεσα οι επιπτώσεις από το θόρυβο στην περιοχή μελέτης δεν αναμένεται να είναι σημαντικές.

3.5. Επιπτώσεις από την δημιουργία στερεών αποβλήτων στη φάση της κατασκευής του έργου. Θα υπάρχει σε περίπτωση που υπάρχει ανεξέλεγκτη και άναρχη διάθεση τους από το προσωπικό του έργου.

3.6. Επιπτώσεις από τη δημιουργία υγρών αποβλήτων στη φάση κατασκευής του έργου. Αστικά λύματα αναμένεται να παράγονται από το προσωπικό του εργοταξίου, σε περιπτώσεις ατυχημάτων και κακής συντήρησης μηχανημάτων από πιθανότητα διαρροής μηχανέλαιων.

3.7. Επιπτώσεις στην αισθητική τοπίου. Αναμένεται να επηρεαστεί αρνητικά η αισθητική της περιοχής από την παρουσία των βαρέων οχημάτων και των χωματουργικών εργασιών αλλά σε αμελητέο βαθμό αφού οι εργασίες κατασκευής του έργου θα περιορίζονται εντός του περιφραγμένου χώρου και είναι μικρής διάρκειας.

3.8. Επιπτώσεις στη δημόσια υποδομή. Εκτιμάται ότι θα παρουσιαστεί μικρού μεγέθους αρνητική επίπτωση στην κυκλοφορία του οδικού δικτύου της περιοχής μελέτης, λόγω της διακίνησης των βαρέων οχημάτων. Η επίπτωση αυτή θα είναι βραχυπρόθεσμη και αντιστρέψιμη, λόγω της μικρής διάρκειας εκτέλεσης των εργασιών και του περιορισμένου αριθμού οχημάτων που θα χρησιμοποιηθούν.

3.9. Επιπτώσεις στην ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων. Η αναγκαία χρήση βαρέων οχημάτων και ανυψωτικών και άλλων μηχανημάτων καθιστούν τις εργασίες κατασκευής του έργου επικίνδυνες χωρίς καλή οργάνωση και αν δεν εφαρμόζονται όλα τα απαραίτητα Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ) και πρακτικές ασφαλής εκτέλεση των εργασιών.

3.10. Επιπτώσεις στις χρήσεις γης. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται ότι δε θα επηρεάσουν αρνητικά τις υφιστάμενες χρήσεις γης στα γειτονικά τεμάχια, λόγω της μικρής χρονικής διάρκειας εκτέλεσης του έργου και της φύσης εκτέλεσης των εργασιών.

Σχήμα 3. Η χωροθέτηση των Φ/Β πλαισίων στα τεμάχια 187 και 846. Στη βορειοδυτική πλευρά του τεμαχίου 187 σε κόκκινο κύκλο το σημείο χωροθέτησης του δωματίου μετρητών της ΑΗΚ και του προκατασκευασμένου υποστατικού που θα χρησιμοποιείται ως αποθηκευτικός χώρος/γραφείο.

Επιπτώσεις στη φάση λειτουργίας του έργου

3.11. Επιπτώσεις από τη δημιουργία υγρών αποβλήτων. Στη φάση κατασκευής του έργου δεν αναμένεται να υπάρξουν πηγές παραγωγής υγρών αποβλήτων. Υπολογίζεται να καταναλώνονται 50 m³ νερό περίπου για τον καθαρισμό των φωτοβολταϊκών πλαισίων ανά 6 μήνες. Το νερό που θα καταναλώνεται για την καθαριότητα των φωτοβολταϊκών πλαισίων θα απορρίπτεται στο έδαφος και δε θα περιέχει οποιαδήποτε χημικά στοιχεία ή ρυπογόνες ουσίες. Συνεπώς, δεν αναμένεται να παρουσιαστεί κίνδυνος επηρεασμού της ποιότητας του εδάφους και των υπόγειων υδάτων.

3.12. Επιπτώσεις στην αισθητική τοπίου στη φάση λειτουργίας του έργου. Το προτεινόμενο έργο θα τοπιοτεχνηθεί ώστε να μειώνονται οι πιθανές επιπτώσεις στην αισθητική της περιοχής.

3.13. Επιπτώσεις στο βιολογικό περιβάλλον. Αν και το έργο εμπίπτει σε διάδρομο/πέραςμα πτηνών δεν αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά το βιολογικό περιβάλλον και η πανίδα της περιοχής του έργου. Επίσης δεν υπήρξαν δεδομένα από την βιβλιογραφία που συνηγορούν στον φαινόμενο του "lake effect", το φαινόμενο όπου τα φωτοβολταϊκά πλαίσια αντικατοπτρίζουν το ηλιακό φως με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνονται αντιληπτά ως υδάτινα σώματα, που μπορεί να προσελκύουν τα πτηνά αλλά και τη λεία τους, αυξάνοντας έτσι τον κίνδυνο πρόσκρουσης των πτηνών στις υποδομές του έργου. Όσον αφορά την τροφοληψία των πτηνών, επειδή η ευρύτερη περιοχή του έργου καλύπτεται σε αρκετά μεγάλο βαθμό με τα είδη χλωρίδας που υφίστανται στα υπό μελέτη τεμάχια, δεν αναμένεται να επηρεαστεί αρνητικά η διαβίωση των πτηνών. Επίσης η μέθοδος της πασαλλόμπτυξης που θα εφαρμοστεί, θα αποτρέψει τη

σφράγιση του εδάφους και θα επιτρέψει την ανάπτυξη πούδους βλάστησης εντός της περιφραξης του έργου.

3.14. Επιπτώσεις από ανακλάσεις. Προκύπτουν σε περιπτώσεις όπου οι φωτοβολταϊκοί πίνακες ανακλούν μεγαλύτερες ποσότητες ορατής ακτινοβολίας, σε σχέση με άλλες κατασκευές / αντικείμενα όπως ανεμοθώρακες αυτοκινήτων, μεταλλικές επιφάνειες, ασφαλτος και άλλα υλικά. Οι ειδικές προδιαγραφές του γυαλιού που χρησιμοποιείται στα φωτοβολταϊκά πλαίσια (για μεγαλύτερη διαπερατότητα και μειωμένη ανακλαστικότητα), καθιστά την οπτική όχληση, σε πολύ μειωμένα επίπεδα (τουλάχιστον όχι μεγαλύτερη απ' αυτή που προκαλούν τα αυτοκίνητα). Επιπρόσθετα, δεν αναμένεται να υπάρχουν σημαντικές επιπτώσεις από το φαινόμενο lake effect στην πτηνοπανίδα της περιοχής λόγω του χαμηλού συντελεστή αντανάκλασης, της απουσίας άλλων φωτοβολταϊκών πάρκων στην περιοχή καθώς και της απόστασης μεταξύ των φωτοβολταϊκών πλαισίων.

4. Περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για να αποτραπούν, προληφθούν ή μετριαστούν επιπτώσεις στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Τα μέτρα που προτείνονται να εφαρμοστούν για την πρόληψη και τον περιορισμό/ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την κατασκευή του ΠΕ είναι:

- 4.1.1. Το εργοτάξιο να οριοθετηθεί και να περιφραχτεί,
- 4.1.2. Να τηρείται ρητά το χρονοδιάγραμμα των εργασιών,
- 4.1.3. Να εφαρμόζεται Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας Εργοταξίου,
- 4.1.4. Να γίνεται συστηματικός έλεγχος και συντήρηση των μηχανημάτων/οχημάτων του εργοταξίου,
- 4.1.5. Να εφαρμόζεται Σχέδιο Δράσης σε περίπτωση διαρροών μηχανέλαιων από τα μηχανήματα / οχήματα και σε περίπτωση παρουσίας πυρκαγιάς,
- 4.1.6. Να τοποθετηθούν κάδοι στο εργοτάξιο και να υποδειχθούν χώροι προσωρινής αποθήκευσης αποβλήτων,
- 4.1.7. Να γίνεται διαχωρισμός και διάθεση στερεών αποβλήτων σε αδειοδοτημένους χώρους απόρριψής τους,
- 4.1.8. Να απομακρύνονται αυθημερόν τα απόβλητα από το εργοτάξιο,
- 4.1.9. Να φροντίζονται και να καθαρίζονται ημερησίως οι χώροι εργασίας,
- 4.1.10. Να γίνεται διαβροχή των οδικών προσβάσεων ή των σημείων, όπου εκπέμπεται σκόνη,
- 4.1.11. Κατά τη μεταφορά υλικών από και προς το εργοτάξιο να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορτηγών οχημάτων μεταφοράς και το φορτίο να είναι σκεπασμένο,
- 4.1.12. Να χρησιμοποιείται χημική τουαλέτα στο εργοτάξιο,
- 4.1.13. Η αποχέρωση της χλωρίδας να γίνει με μηχανικούς τρόπους, ώστε να αποφευχθεί η χρήση χημικών,
- 4.1.14. Σε περίπτωση παρουσίας μπαζών ή αδρανών υλικών, αυτά να καλύπτονται κατά τη μεταφορά τους και να διατίθενται σε μονάδες ΑΕΚΚ,
- 4.1.15. Να αποφεύγεται να εκτελούνται εργασίες σε περιπτώσεις που παρουσιάζονται ισχυροί άνεμοι στην περιοχή,

- 4.1.16. Ο χειρισμός των μηχανημάτων και των οχημάτων να γίνεται σύμφωνα με τις καλές πρακτικές και τον Κ.Ο.Κ.,
- 4.1.17. Σε περιπτώσεις κυκλοφοριακής συμφόρησης να υπάρχει άτομο που να ρυθμίζει την κυκλοφορία,
- 4.1.18. Αν είναι εφικτό, να γίνει χρήση καλά συντηρημένης γεννήτριας με ηχομονωτικά πετάσματα, η οποία να πληροί τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές CE,
- 4.1.19. Να γίνει χρήση έτοιμου σκυροδέματος,
- 4.1.20. Η προσωρινή αποθήκευση και τοποθέτηση μηχανημάτων και υλικών κατασκευής να γίνεται εντός των υπό μελέτη τεμαχίων,
- 4.1.21. Να καθοριστούν δρόμοι πρόσβασης και στάθμευσης των οχημάτων και βαρέων οχημάτων,
- 4.1.22. Να τοποθετηθεί περίφραξη πλησίον των δέντρων που δεν θα αποκοπούν για αποφυγή τραυματισμού των κορμών τους,
- 4.1.23. Τα δέντρα που υπάρχει δυνατότητα να μεταφυτευτούν, να μεταφυτευτούν σε άλλα τεμάχια κατά προτίμηση της περιοχής μελέτης,
- 4.1.24. Να τοποθετηθεί ειδική περίφραξη, η οποία θα είναι φιλική προς το περιβάλλον, ώστε η πανίδα της περιοχής, να μπορεί να εισέρχεται και να εξέρχεται ελεύθερα,
- 4.1.25. Συστήνεται να τοπιοτεχνηθεί με φυτοφράκτες (θάμνοι <2m) περιμετρικά του ΠΕ (παράλληλα με την περίφραξη). Στην τοπιοτέχνηση του περιβάλλοντος χώρου να χρησιμοποιηθούν ιθαγενή, τοπικά και αυτοφυή είδη,
- 4.1.26. Η έναρξη των χωματουργικών και κατασκευαστικών εργασιών και αφαίρεσης βλάστησης να γίνει εκτός της αναπαραγωγικής περιόδου (Μάρτιο-Αύγουστο) των πτηνών,
- 4.1.27. Η συντήρηση των πλαισίων να γίνεται πριν ή μετά από τις περιόδους φωλεοποίησης (Οκτώβριο-Φεβρουάριο) για την ελάχιστη ενόχληση των πτηνών,
- 4.1.28. Συστήνεται να υπάρχει πώδης βλάστηση εντός του χώρου του ΠΕ η οποία θα συμβάλει και στην μείωση της δημιουργίας σκόνης. Η συντήρηση της βλάστησης να γίνεται με μηχανικούς τρόπους,
- 4.1.29. Οι ανοικτοί διάδρομοι ακάλυπτου εδάφους μεταξύ των σειρών των πλαισίων θα λειτουργήσουν ως περιοχές τροφοληψίας πτηνών όπως την Κράγκα, Τρουλλουρίδα, Σκαλιφούρτα και αρπακτικά πουλιά της περιοχής.
- 4.1.30. Συστήνεται η εγκατάσταση δύο μεγάλων κουτιών φωλιάσματος για Κράγκες στις δύο γωνιές της περίφραξης του χώρου, σε ύψος 3μέτρων, θα δώσει την ευκαιρία, για να φωλιάσουν Κράγκες ή Κουκουβάγιες στην περιοχή του Έργου, αυξάνοντας έτσι την οικολογική σημαντικότητα της περιοχής. Άλλα δύο μικρότερα κουτιά για Σκαλιφούρτες μπορούν να εγκατασταθούν ενδιάμεσα των φωτοβολταϊκών σειρών για προσέλκυση αυτού του είδους στην περιοχή, και
- 4.1.31. Τα φωτοβολταϊκά πλαίσια που θα εγκατασταθούν είναι ειδικά επεξεργασμένα με τρόπο ώστε να ελαχιστοποιείται η ανάκλαση της ακτινοβολίας καθώς στόχος είναι η μέγιστη απορρόφηση για τη μετατροπή της ακτινοβολίας σε ηλεκτρικό ρεύμα. Στα φωτοβολταϊκά πλαίσια η αύξηση της ανάκλασης μπορεί να θεωρηθεί αισθητή, αλλά είναι μικρότερη σε σχέση με τα υπόλοιπα υλικά (βλέπε **Πίνακα 8-3**).

Τα μέτρα που προτείνονται να εφαρμοστούν για την πρόληψη και τον περιορισμό/ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την λειτουργία του ΠΕ είναι:

- 4.1.32. Κατά τον καθαρισμό των πλαισίων να αποφεύγεται η χρήση των χημικών,
- 4.1.33. Η βλάστηση να καταπολεμάται χειροκίνητα ή με μηχανικούς τρόπους και χωρίς την χρήση χημικών,
- 4.1.34. Η πρόσβαση στα φωτοβολταϊκά πάρκα να γίνεται μόνο από το υφιστάμενο εγγεγραμμένο δίκτυο,
- 4.1.35. Να απαγορεύεται η είσοδος στην εγκατάσταση σε οποιοδήποτε μη εξουσιοδοτημένο άτομο ώστε να ασφαλίζεται η παρεμπόδιση ελεύθερης πρόσβασης σε αυτόν,
- 4.1.36. Τα ηλεκτρικά απόβλητα που θα προκύψουν κατά την συντήρησή ή βλάβη, να μεταφέρονται σε αδειοδοτημένους διαχειριστές σύμφωνα με την νομοθεσία,
- 4.1.37. Προτείνεται η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της εύρυθμης λειτουργίας του φωτοβολταϊκού πάρκου και η εφαρμογή μέτρων προστασίας του, ώστε να αποφεύγονται περιστατικά ρύπανσης και δολιοφθοράς από εξωτερικούς παράγοντες.

Σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, το φωτοβολταϊκό πάρκο θα συνδράμει στη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου από την καύση υδρογονανθράκων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, συμβάλλοντας σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας του ευρύτερου περιβάλλοντος.

5. Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Το νότιο τμήμα του προτεινόμενου έργου εφάπτεται της Ζώνης Ειδικής Προστασίας του Δικτύου «Natura 2000» (CY5000001 – Χα Ποτάμι) Έγινε Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης και ετοιμάστηκε Έκθεση από την Περιβαλλοντική Αρχή.

Η Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που αναφέρεται στην προστατευόμενη περιοχή «ΖΕΠ Χα – Ποτάμι», στα αντικείμενα προστασίας τους (είδη ορνιθοπανίδας) και τους Στόχους Διατήρησης τους κατέδειξε ότι οι επιπτώσεις από το προτεινόμενο έργο είναι αναστρέψιμες και δεν θα επιφέρουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις εφόσον εφαρμοστούν οι όροι οι οποίοι αναφέρονται στο Παράρτημα πιο κάτω. Όλοι οι όροι θεωρούνται ουσιώδεις. Συνεπώς, με βάση τα πιο πάνω, το έργο μπορεί να υλοποιηθεί. Η Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης επισυνάπτεται της γνωμοδότησης ως Παράρτημα ΙΙΙ.

6. Θέση Περιβαλλοντικής Αρχής

Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά τη διαμόρφωση της θέσης της, έλαβε υπόψη τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν με βάση το άρθρο 23 του Νόμου, τα συμπληρωματικά στοιχεία, τις θέσεις των μελών της Επιτροπής των εμπλεκόμενων τμημάτων και την Έκθεση της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης. Η Περιβαλλοντική Αρχή δε φέρει ένσταση στην κατασκευή του έργου υπό τους πιο κάτω όρους / προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα Όρων, που επισυνάπτεται.

Η Γνωμοδότηση συνοδεύεται από Συνοπτικό Σημείωμα της Περιβαλλοντικής Αρχής για τον τρόπο και στο βαθμό στον οποίο ενσωματώθηκαν ή έτυχαν διαφορετικού χειρισμού τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων, όπως αναφέρεται στο Συνοπτικό Σημείωμα, που επισυνάπτεται.

Η Γνωμοδότηση έχει διάρκεια ισχύος όσο και η ισχύς της πολεοδομικής ή άλλης άδειας, νοουμένου ότι, στο διάστημα που μεσολαβεί, δεν επέρχεται μεταβολή των δεδομένων βάσει των οποίων αυτή εκδόθηκε.

Πάμπος Κυριακίδης
για Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος
Περιβαλλοντική Αρχή

Αρ. Φακ. 02.10.011.005.001.053.
6 Οκτωβρίου 2021

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 29(3)

ΕΡΓΟ «ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 4MW» **ΣΤΗ ΔΩΡΑ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ** **ΑΡ. ΑΙΤΗΣΗΣ ΠΟΛΥΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ ΑΔΕΙΑΣ – ΛΕΜ/00839/2019**

Στα πλαίσια του έργου υποβλήθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος οι ακόλουθες απόψεις από Τμήματα / Υπηρεσίες / Τοπικές Αρχές :

Τμήμα Γεωργίας: Με επιστολή ημερομηνίας 30.06.21 δε φέρει ένσταση για τη δημιουργία της εν λόγω ανάπτυξης, νοούμενου ότι θα εξαιρεθεί από το έργο το τεμάχιο 846 με την καλλιέργεια αμπελιών.

Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού: Με επιστολή ημερομηνίας 22/07/2021 ανέφερε ότι δε φέρει ένσταση για την ανέγερση του έργου, νοούμενου ότι οι απόψεις των υπόλοιπων Τμημάτων/Υπηρεσιών είναι θετικές.

Στα πλαίσια του έργου δεν υποβλήθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος οποιεσδήποτε απόψεις ή παραστάσεις από το κοινό, σε διάστημα τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της σχετικής Γνωστοποίησης σε δύο (2) εφημερίδες ημερήσιας κυκλοφορίας.

Γραπτές απόψεις από το κοινό

Στα πλαίσια διαβούλευσης δεν υποβλήθηκαν από το κοινό οποιεσδήποτε απόψεις ή παραστάσεις (π.χ. ανησυχία ως προς το σχεδιασμό ή τη χωροθέτηση της εν λόγω ανάπτυξης) στο Τμήμα Περιβάλλοντος στο διάστημα τριάντα (30) ημερών μετά την σχετική Γνωστοποίηση δημοσίευσης σε δύο (2) εφημερίδες ημερήσιας κυκλοφορίας, που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στη γνωμοδότηση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΡΓΟ «ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 4ΜW» ΣΤΗ ΔΩΡΑ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ

(ΑΡ. ΑΙΤΗΣΗΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΆΔΕΙΑΣ – ΛΕΜ/00839/2019)

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Γενικοί όροι

- 1.1. Ο κύριος του έργου φέρει ακέραιη την ευθύνη για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, μέτρων και περιορισμών που επιβάλλονται με την παρούσα Γνωμοδότηση.
- 1.2. Ο κύριος του έργου δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση τήρησης διατάξεων της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη σχετικής ρητής αναφοράς στους περιβαλλοντικούς όρους του έργου.
- 1.3. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο, το Τμήμα Περιβάλλοντος μπορεί να επιβάλει νέους περιβαλλοντικούς όρους για την προστασία του περιβάλλοντος και οι οποίοι θα είναι άμεσα εφαρμόσιμη από τον κύριο του έργου.
- 1.4 Όλες οι εργασίες ανέγερσης και λειτουργίας του έργου να συμμορφώνονται με τους σχετικούς με την Προστασία του Περιβάλλοντος Νόμους, Κανονισμούς, Διατάγματα και Τροποποιήσεις που διέπουν αυτούς όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή και αντικαθίστανται.
- 1.5 Απαγορεύεται η απόρριψη, εναπόθεση ή διάθεση οποιασδήποτε ουσίας, η οποία ρυπαίνει ή τείνει να ρυπάνει τα νερά και το έδαφος σύμφωνα με τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμους του 2002 μέχρι 2013, εκτός εάν η απόρριψη γίνεται σύμφωνα με Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων που παραχωρείται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
- 1.6. Απαγορεύεται αυστηρά η καύση αποβλήτων ή άλλων ουσιών ή αντικειμένων.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Όροι που πρέπει να τηρηθούν κατά τη κατασκευή του έργου

1. Όλες οι κατασκευαστικές εργασίες να γίνουν εκτός της κύριας περιόδου φωλεοποίησης των πτηνών, δηλαδή να μην γίνουν την περίοδο Μαρτίου – μέσα Αυγούστου. **Ουσιώδης όρος - αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**
2. Η εκχέρσωση να περιοριστεί στην απολύτως απαραίτητη. Να μην γίνουν επιχωματώσεις και εκσκαφές. Αυτό είναι απόλυτα εφικτό, αφού η προτεινόμενη περιοχή του έργου είναι επίπεδη. **Ουσιώδης όρος - Αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**
3. Να διασφαλιστεί ότι οι εργασίες περιοριστούν στον χώρο όπως φαίνεται στα χωροθετικά σχέδια που υπάρχουν στην ΜΕΕΠ. Να μην γίνει καμία επέμβαση στον περιβάλλοντα χώρο.
4. Απαγορεύεται η αποθήκευση υλικών εκτός των εργοταξίων. Η αποθήκευση των υλικών κατασκευής και των μηχανημάτων να γίνεται αποκλειστικά εντός των εργοταξιακών χώρων.
5. Το εργοτάξιο να περιφραχθεί. Τα μπάζα, τα οικοδομικά υλικά, τα μηχανήματα, κλπ, να τοποθετούνται εντός των περιφραγμένων χώρων.
6. Να ετοιμαστεί Διαχειριστικό Σχέδιο εργοταξίου που θα εφαρμόζεται κατά την κατασκευή του έργου. Το εν λόγω σχέδιο να προβλέπει την ορθολογική διαχείριση του εργοταξίου (περιλαμβανομένης και της συλλογής και διάθεσης/απόρριψης αποβλήτων, μεταχειρισμένων μηχανέλαιων, άχρηστων υλικών, αποβλήτων από εκσκαφές, κλπ.) η οποία να φαίνεται μέσα από χωροθετικά σχέδια, στα οποία να φαίνονται ευκρινώς οι διάφοροι χώροι, όπως ο χώρος για την ασφαλή αποθήκευση καυσίμων και χημικών, οι υγειονομικές διευκολύνσεις, οι διαδρομές διακίνησης των βαρέων και άλλων οχημάτων, κλπ. Επίσης, στα χωροθετικά σχέδια οργάνωσης εργοταξίου να παρουσιάζονται ξεχωριστά ο χώρος προσωρινής αποθήκευσης των πρώτων υλών και αποβλήτων, των επικίνδυνων αποβλήτων, τα γραφεία και οι χώροι στάθμευσης.
7. Ο εργολάβος που θα αναλάβει το έργο να συμμετέχει σε αδειοδοτημένο Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Α.Ε.Κ.Κ [Κανονισμός 7, Παράγραφος (2α και 2β)], ή να διατηρεί και λειτουργεί αδειοδοτημένο Ατομικό Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (Α.Ε.Κ.Κ), που εκδίδεται δυνάμει των περί Αποβλήτων Νόμων 2011-2016 και Κανονισμών Κ.Δ.Π. 159/2011 και τον εκάστοτε τροποποιήσεων τους.
8. Στην περίπτωση που ο εργολάβος θα διαχειριστεί ο ίδιος κάποια από τα μη επικίνδυνα απόβλητα, να κατέχει εν ισχύ Άδεια Διαχείρισης Αποβλήτων ή Πιστοποιητικό Καταχώρησης στο Αρχείο Διαχειριστών Αποβλήτων, που εκδόθηκαν δυνάμει του περί Αποβλήτων Νόμου του 2011 [185(Ι)/2011] και τον εκάστοτε τροποποιήσεων του, για συλλογή και μεταφορά ή/και την επεξεργασία των κατηγοριών αποβλήτων που θα προκύψουν από τις δραστηριότητες που διενεργούνται για την ολοκλήρωση των προνοιών του έργου.
9. Σε περίπτωση που δε θα τα διαχειριστεί ο ίδιος υποχρεούται να παραδίδει τα απόβλητα σε Αδειοδοτημένους Φορείς ή Κατόχους Πιστοποιητικού ή να στηριχθεί στις δυνατότητες άλλου Φορέα που κατέχει τα πιο πάνω προαπαιτούμενα, για τη συλλογή και μεταφορά των κατηγοριών αποβλήτων που θα προκύψουν από τις κατηγορίες του έργου.
10. Ο εργολάβος σε περίπτωση που τα παραγόμενα Α.Ε.Κ.Κ δεν θα επεξεργαστούν στο χώρο παραγωγής τους προς επαναχρησιμοποίηση ή για επεξεργασία στο έδαφος (land treatment) από την οποία προκύπτει όφελος για τη γεωργία ή την οικολογική βελτίωση (R10), θεωρούνται απόβλητα και να μεταφέρονται σε αδειοδοτημένες Μονάδες για Επεξεργασία/Ανακύκλωση Α.Ε.Κ.Κ.
11. Ο εργολάβος να υπογράψει το σχετικό Έντυπο Αναγνώρισης και Παρακολούθησης (Κ.Δ.Π. 31/2016) σε κάθε παράδοση και να απαιτεί αντίγραφο του Συλλέκτη-Μεταφορέα από την εργοταξία που παρέλαβε τα απόβλητα. Τα αντίγραφα να τηρούνται ως αποδεικτικά στοιχεία της ορθής διαχείρισης των

αποβλήτων και να αποστέλλονται στον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος με την ολοκλήρωση του έργου ή όποτε τους ζητηθούν.

12. Ο εργολάβος σύμφωνα με το Διάταγμα Κ.Δ.Π. 77/2016, να επεξεργάζεται με τη χρήση Κινητού Σπαστήρα/Κοσκίνου τα απόβλητα Α.Ε.Κ.Κ., μόνο στους χώρους παραγωγής τους (Χώρος εκάστοτε Εργοταξίου) και δεν επιτρέπεται να λειτουργεί εκτός των ορίων του Εργοταξίου. Απαγορεύεται η χρήση κινητού σπαστήρα στο εργοτάξιο εκτός και αν αυτός περιλαμβάνεται σε Άδεια Διαχείρισης Αποβλήτων ή έχει εκδοθεί Πιστοποιητικό για επεξεργασία Αποβλήτων στο χώρο παραγωγής τους και έχουν εξασφαλιστεί προηγουμένως οποιεσδήποτε άλλες εγκρίσεις ή/και άδειες. Ο Εργολάβος με την ολοκλήρωση του έργου να υποβάλει στο Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος τα Έντυπα Αναγνώρισης και Παρακολούθησης της μεταφοράς των αποβλήτων σύμφωνα με το Διάταγμα Κ.Δ.Π. 31/2016.

13. Να μην υπάρχει φωτισμός κατά τη διάρκεια της νύκτας την περίοδο των κατασκευαστικών έργων.
Ουσιώδης όρος - αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).

14. Να καταρτιστεί Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης το οποίο να εφαρμόζεται, κατά τη διάρκεια των εργασιών υλοποίησης του έργου, σε περίπτωση ατυχήματος, διαρροής ουσιών (ειδικά επικίνδυνων) στο έδαφος, φωτιάς, έκρηξης, πυρκαγιάς, πλημμύρας, σεισμού και τραυματισμού προσώπου. Σε τέτοιες περιπτώσεις να ειδοποιούνται αμέσως οι εκάστοτε αρμόδιες αρχές.

15. Κατά τη διάρκεια των εργασιών κατασκευής να τηρούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2016. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα απόβλητα που θα προκύπτουν, κατά σειρά προτεραιότητας, να προετοιμάζονται για εκ νέου χρήση, ανακύκλωση, ανάκτηση ή, όταν αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά αδύνατο, να διατίθενται με τρόπο που να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι επιπτώσεις στο έδαφος και τα νερά.

16. Να χρησιμοποιηθεί το υφιστάμενο οδικό δίκτυο για χρήση και εξυπηρέτηση του έργου, χωρίς επέκταση, διαπλάτυνση, βελτίωση ή ασφαλτόστρωση.
Ουσιώδης όρος - αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).

17. Η επιλογή των υλικών στήριξης των πλαισίων να είναι τέτοια ώστε να αποφεύγονται τα διαβρωτικά υλικά.

18. Τα φωτοβολταϊκά πλαίσια που θα χρησιμοποιηθούν να έχουν ειδική επικάλυψη, ώστε να αποφεύγεται πιθανή διαφυγή νανοσωματιδίων στο περιβάλλον, λόγω διάβρωσης.

19. Οι πάσσαλοι στερέωσης των πλαισίων να στερεωθούν στο έδαφος, με πασσαλόμπηξη, ώστε να αποφευχθεί η μη αναγκαία χρήση μπετόν.

20. Η εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών πλαισίων να προσαρμόζεται στο φυσικό ανάγλυφο της περιοχής.

21. Κατά τη διάρκεια κατασκευής, να μην γίνεται χρήση ζιζανιοκτότων για καταπολέμηση των ζιζανίων.
Να γίνεται αποκλειστική χρήση μηχανικής διαχείρισης των ζιζανίων.
Ουσιώδης όρος - αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).

22. Να γίνει φύτευση περιμετρικά του χώρου του έργου, καθ' όλο το μήκος του περιφραγμένου χώρου, τοπικών δένδρων ή/και θάμνων, κατά προτίμηση ξηρανθεκτικών και ιθαγενή με την καθοδήγηση του Τμήματος Δασών και να ληφθούν όλα τα απαιτούμενα μέτρα για εγκατάσταση της καλλιέργειας. Το ύψος των φυτών να μην εμποδίζει την απόδοση των φωτοβολταϊκών πλαισίων.

23. Όλα τα μηχανήματα που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια της διαμόρφωσης του χώρου του έργου να συντηρούνται ορθά, σε τακτικά χρονικά διαστήματα και να μην παρουσιάζουν οποιεσδήποτε διαρροές καυσίμων, μηχανέλαιων.

24. Για τις υγειονομικές ανάγκες του προσωπικού των εργοταξίων να τοποθετηθούν χημικές τουαλέτες εντός των χώρων των τεμαχίων του έργου. Τα υγρά απόβλητα από τις χημικές τουαλέτες να παραδίδονται σε αδειοδοτημένους φορείς συλλογής και μεταφοράς.

25. Κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για ελαχιστοποίηση και καταστολή της σκόνης. Για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από τη δημιουργία σκόνης προτείνονται τα πιο κάτω μέτρα, όπως:

- Όλοι οι χώροι και οι οδικές προσβάσεις που θα χρησιμοποιούνται από οχήματα να διαμορφωθούν κατάλληλα και να επιστρωθούν με υλικά που θα περιορίζουν την εκπομπή σκόνης στην ατμόσφαιρα, εάν απαιτηθεί.
- Να καταρτιστεί κατάλληλο σχέδιο δρομολογίων οχημάτων ώστε αυτά να ελαχιστοποιηθούν με στόχο την κατά το δυνατό μικρότερη έκλυση αέριων ρύπων και σκόνης.
- Τα οχήματα μεταφοράς να διατηρούν χαμηλές ταχύτητες κίνησης (~10 km/h) στους χωμάτινους δρόμους.
- Κατά τη μεταφορά χύδην υλικών από/προς το εργοτάξιο να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορτηγών οχημάτων μεταφοράς και το φορτίο να είναι σκεπασμένο.
- Να γίνεται διαβροχή όταν και όπου απαιτείται και ιδιαίτερα στους χώρους όπου διεξάγονται χωματοουργικές εργασίες και στους διαδρόμους κίνησης των οχημάτων του εργοταξίου.
- Όταν απαιτείται να γίνεται διαβροχή και των θαλάμων αποθήκευσης αδρανών υλικών για την αποφυγή δημιουργίας σκόνης και εφόσον επικρατεί άνεμος ισχυρότερος των 4 Beaufort, να καλύπτονται οι σωροί με φύλλα πλαστικού.
- Οι χωματοουργικές εργασίες να αποφεύγονται κατά τη διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων για τον περιορισμό τυχόν επιφανειακών απορροών επιβαρυμένων με αιωρούμενα σωματίδια.
- Μείωση κατά το δυνατόν των αποθέσεων/αποσπάσεων υλικών σε/από σωρούς και η εναπόθεση/απόσπαση υλικών σε και από σωρούς να πραγματοποιείται από το ελάχιστο δυνατό ύψος έτσι ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κονιορτού.
- Κανένα όχημα μεταφοράς, σκάφος ή κάδος τοποθέτησης αδρανών υλικών να περιέχει υλικό μετά το πέρας των ημερήσιων εργασιών.
- Οι εξατμίσεις όλων των μηχανημάτων να είναι στραμμένες μακριά από το έδαφος
- Χρησιμοποίηση αντιδονητικών βάσεων και αποσβεστών στα πλαίσια των μηχανών.

26. Να ληφθούν όλα τα δυνατά μέτρα ελαχιστοποίησης του θορύβου, όπως:

- Χρήση νέων μοντέλων μηχανημάτων και οχημάτων του εργοταξίου
- Τακτική συντήρηση και λειτουργία όλων των μηχανημάτων/οχημάτων του εργοταξίου
- Χρησιμοποίηση αντιδονητικών βάσεων και αποσβεστών στα πλαίσια των μηχανών
- Χρήση σιγαστήρων και πλευρικών παραπτετασμάτων όπου είναι δυνατόν.
- Τήρηση του ωραρίου εργασίας. Οι θορυβώδεις εργασίες να γίνονται κατά τη διάρκεια κανονικών ωρών εργασίας.

25. Να γίνεται σωστός προγραμματισμός των κατασκευαστικών εργασιών ώστε να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η συγκέντρωση και η ταυτόχρονη λειτουργία πολλών μηχανημάτων στο εργοτάξιο.

26. Να τηρείται κατάλληλο πρόγραμμα δρομολογίων των βαρέων οχημάτων του εργοταξίου για την ελαχιστοποίηση αυτών, με σκοπό την κατά το δυνατό μικρότερη όχληση από την εκπομπή θορύβου.

27. Οι ρύποι που εκπέμπονται από τα μηχανήματα που θα χρησιμοποιηθούν στο στάδιο της κατασκευής, να μην υπερβαίνουν τα όρια τα οποία προβλέπουν οι περί της Ποιότητας του Ατμοσφαιρικού Αέρα Νόμοι του 2010 έως 2017 [ιστοσελίδα του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας - www.mlsi.gov.cy, στη διαδρομή Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας/ Νομοθεσία/ Η περί της Ποιότητας του Ατμοσφαιρικού Αέρα νομοθεσία/ Νόμος (Αρ.77(Ι)/2010 και 3(Ι)/2017)], και οι σχετικοί Κανονισμοί Κ.Δ.Π 327/ 2010 και 37/2017 [ιστοσελίδα του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, στη διαδρομή Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας/ Νομοθεσία/ Η περί της Ποιότητας του Ατμοσφαιρικού Αέρα νομοθεσία/ Κανονισμοί/ Αρ.77(Ι)/2010 και 3(Ι)/2017].

28. Το έδαφος στα τεμάχια του έργου να μένει όσο το δυνατόν ασυμπίεστο ούτως ώστε να κατακρατούνται τα όμβρια ύδατα και να μην υπάρξει κίνδυνος πλημμύρας στην περιοχή.

29. Όλα τα δίκτυα καθώς και ο τρόπος σύνδεσης του έργου με υποσταθμούς ή σταθμούς μεταφοράς της ΑΗΚ να γίνουν υπόγεια. Να μην υπάρχουν υπέργεια καλώδια. **Ουσιώδης όρος -αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**

30. Η περιφραγή να είναι φιλική προς το περιβάλλον. Επίσης, η βάση της περιφραγής να μην να ενισχυθεί με μπετόν. Στο Παράρτημα ΙΙ υπάρχουν, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, οι σχετικές προδιαγραφές περιφραγής. **Ουσιώδης όρος - αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**

31. Ο κύριος του έργου έχει υποχρέωση να αποκαταστήσει τον περιβάλλοντα χώρο μετά την εκτέλεση των κατασκευαστικών έργων και γενικά να μεριμνήσει για την καθαριότητα του.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Όροι που πρέπει να τηρηθούν κατά τη λειτουργία του έργου

1. Η πρόσβαση προς το εν λόγω έργο να γίνεται μέσω του υφιστάμενου εγγεγραμμένου δρόμου.
2. Απαγορεύεται η είσοδος στην εγκατάσταση σε οποιοδήποτε μη εξουσιοδοτημένο άτομο ώστε να ασφαλίζεται η παρεμπόδιση ελεύθερης πρόσβασης σε αυτόν.
3. Να μην γίνεται ανεξέλεγκτη απόρριψη στερεών ή/και υγρών αποβλήτων ή άλλων αντικειμένων στο χώρο εντός της εγκατάστασης και γύρω από αυτή.
4. Να μην υπάρχει φωτισμός κατά τη διάρκεια της νύκτας κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του έργου. **Ουσιώδης όρος - αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**
5. Κατά τη διάρκεια λειτουργίας του έργου, να μην γίνεται χρήση ζιζανιοκτότων για καταπολέμηση των ζιζανίων. Να γίνεται αποκλειστική χρήση μηχανικής διαχείρισης των ζιζανίων. **Ουσιώδης όρος – αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**
6. Για χρήση των σκευασμάτων καταπολέμησης των αγριόχορτων να τηρούνται οι κώδικες ορθής γεωργικής πρακτικής καθώς και οι πρόνοιες του Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμου 2002-2013 για την αποφυγή οποιασδήποτε ρύπανσης.
7. Να αποφεύγεται η χρήση χημικών καθαριστικών για τα πλαίσια.

8. Η συντήρηση των πλαισίων να γίνεται πριν ή μετά από τις περιόδους φωλεοποίησης (Μαρτίου – μέσα Αυγούστου) για την ελάχιστη ενόχληση των πτηνών. **ΟΥΣΙΩΔΗΣ ΟΡΟΣ**
9. Τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού που πιθανόν να προκύπτουν κατά τις περιόδους συντήρησης ή βλαβών, να παραδίδονται σε αδειοδοτημένους φορείς διαχείρισης σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 και 2016.
10. Απαγορεύεται η απόρριψη, εναπόθεση ή διάθεση οποιασδήποτε ουσίας, η οποία ρυπαίνει ή τείνει να ρυπάνει τα νερά και το έδαφος σύμφωνα με τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών και Εδάφους Νόμους του 2002 μέχρι 2009, εκτός εάν η απόρριψη γίνεται σύμφωνα με Άδεια απόρριψης αποβλήτων που παραχωρείται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
11. Οποιαδήποτε άλλα στερεά ή/ και επικίνδυνα απόβλητα που προκύπτουν από τη λειτουργία και συντήρηση του εξοπλισμού, ο κύριος του έργου έχει υποχρέωση να τα παραδίδει σε αδειοδοτημένο διαχειριστή σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 και 2016.
12. Να υπάρχει ετοιμότητα εκ μέρους του κύριου του έργου για αντιμετώπιση πυρκαγιάς, έκρηξης και άλλων έκτακτων περιστατικών που θα επηρεάσουν το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον.
13. Να ελέγχεται τακτικά η καλή λειτουργική κατάσταση του έργου. Ο κύριος του έργου να επιλαμβάνεται αμέσως των βλαβών, ιδίως όταν προκύπτει ρύπανση του περιβάλλοντος. Στις περιπτώσεις αυτές να ενημερώνεται το Τμήμα Περιβάλλοντος.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Όροι που πρέπει να τηρηθούν σε τυχόν αποξήλωση του έργου

1. Η αποξήλωση του έργου να γίνεται με βάση το εκάστοτε ισχύον νομικό πλαίσιο.
2. Ο κύριος του έργου υποχρεούται με τον τερματισμό της λειτουργίας του να διασφαλίσει ότι θα αποκαταστήσει:
  - Κάθε ζημιά που ενδεχομένως έχει προκληθεί στο περιβάλλον από τη λειτουργία τους.
  - Το φυσικό περιβάλλον με τη διαμόρφωση και ένταξη του χώρου των εγκαταστάσεων στο περιβάλλον ώστε να επιτυγχάνεται η αναβάθμιση διατήρηση του τοπίου. Αυτό θα επιτευχθεί με την υποβολή κατάλληλων σχεδίων με την πάροδο του χρόνου προς την Περιβαλλοντική Αρχή.
3. Κατά τη διάρκεια των εργασιών αποξήλωσης να τηρούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2016, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα απόβλητα που θα προκύπτουν, κατά σειρά προτεραιότητας, να προετοιμάζονται για εκ νέου χρήση, ανακύκλωση, ανάκτηση ή, όταν αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά αδύνατο, να διατίθενται με τρόπο που να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι επιπτώσεις στο έδαφος και τα νερά.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Οκτώβριος, 2021

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΕΡΓΟ «ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 4MW» ΣΤΗ ΔΩΡΑ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ

(ΑΡ. ΑΙΤΗΣΗΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΆΔΕΙΑΣ – ΛΕΜ/00839/2019)

Προδιαγραφές περίφραξης σε περίπτωση που υπάρξει ανάγκη για περίφραξη (Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας)

1. Για πασσάλους να χρησιμοποιηθούν ξύλινοι, όπως στη φωτογραφία πιο κάτω. **Αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**
2. Το πλέγμα που θα χρησιμοποιηθεί για την περίφραξη να έχει ύψος 1,20 μέτρα με τετραγωνική πλέξη [(τύπου Deer fence) (όχι ρομβοειδή)] με τις πιο κάτω προδιαγραφές:
  - Οριζόντιο σύρμα διαμέτρου 2,5χιλ. με τάση εφελκυσμού 1150/1350N/mm,
  - Κατακόρυφο σύρμα διαμέτρου 2,5χιλ. με τάση εφελκυσμού 650/850N/mm,
  - Απόσταση μεταξύ κατακόρυφων συρμάτων 150χιλ.
  - Τα οριζόντια σύρματα να είναι εννέα και να σχηματίζουν οκτώ ανοίγματα εκ των οποίων τα πρώτα τρία να είναι 10εκ., τα επόμενα δύο 15εκ. ενώ τα τελευταία τρία 20εκ.
  - Όλα τα σύρματα να είναι γαλβανισμένα εν θερμώ με κράμα ψευδαργύρου / αλουμινίου (zinc aluminium galvanized Zn95%Al 5%) σύμφωνα με το πρότυπο EN10244-2.
  - Τύπος πλέξης σύμφωνα με την φωτογραφία πιο κάτω ή παρόμοια.

Τα πιο πάνω αποτελούν όρους της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).

3. Η τοποθέτηση του πλέγματος να γίνεται με ειδικούς σφικτήρες (τύπου Grippe medium). **Αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**
4. Φωτογραφικό δείγμα περιφραξης ακολουθεί στην πιο κάτω φωτογραφία. **Αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**

